

Одеський державний університет внутрішніх справ
Центр українсько-європейського
наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

**ПАРАДИГМА ВИЩОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
XXI СТОЛІТТЯ**

18 липня – 28 серпня 2022 року

*Захід присвячений 100-літньому ювілею
Одеського державного університету внутрішніх справ*

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

УДК 378«364»«20»(063)

П18

Організаційний комітет:

Корнієнко Максим Вікторович – доктор юридичних наук, професор, проректор Одеського державного університету внутрішніх справ;

Надибська Оксана Ярославівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічних дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ;

Матвєєва Лілія Георгіївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії та філософії права Одеського державного університету внутрішніх справ;

Ковальова Олена Володимирівна – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри адміністративної діяльності поліції Одеського державного університету внутрішніх справ;

Балтаджи Поліна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри державно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ.

Парадигма вищої освіти в умовах війни та глобальних викликів XXI століття : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 18 липня – 28 серпня 2022 року. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 536 с.

ISBN 978-617-554-040-4

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Парадигма вищої освіти в умовах війни та глобальних викликів XXI століття» (18 липня – 28 серпня 2022 року).

УДК 378«364»«20»(063)

© Одеський державний університет внутрішніх справ, 2022

© Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2022

ISBN 978-617-554-040-4

ЗМІСТ

To the problem of Ukrainian-Russian relations (on the example of journalism by I. Nechuy-Levytskyi)	
Abramova I.G.	15
Навчальна дисципліна «політологія» як інструмент громадянської освіти для сталого демократичного розвитку України	
Авксентьєв А.О.	18
Use of digital technologies in the educational process in the training of biology specialists	
Авксентієва О.О.	21
Освіта та самоосвіта в умовах глобалізації	
Агаларова К.А.	24
Роль закладів вищої освіти у формуванні національної пам'яті українців	
Андрійчук М.Т.	26
Застосування компетентнісного підходу на заняттях латинської мови з іноземними здобувачами вищої освіти в дистанційному форматі	
Апоненко І.М., Шубкіна К.А.	30
The role of quest-technologies in teaching sociology in English online for forming of soft skills in students of economic specialities	
Artemenko S.B.	33
Актуальні питання організації державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю в умовах воєнного часу	
Байло О.В.	35
Питання організації освітнього процесу ЗВО в умовах воєнного стану	
Балацька О.Р.	38
Філологічна освіта в умовах війни: стан та перспективи	
Баньої В.Ф., Харківська О.В.	41
Особистість викладача української мови як іноземної в контексті культурної дипломатії	
Барабаш С.М.	44
Розвиток комунікативних компетентностей та навичок інтерактивної взаємодії іноземною мовою у студентів філологічних факультетів на прикладі «Дитячих історій» Петера Бікселя в рамках аудиторних занять з домашнього читання	
Баран У.С.	46

Аналіз діяльності товариства «Взаїмна поміч українського вчителства» у роки першої Світової війни	
Берест І.Р.	48
Роль освіти у формуванні соціального капіталу	
Білик О.І.	53
Роль людини в сучасному правопізнанні	
Бобровник С.В.	55
Роль симулятивних тренажерів у підвищенні кваліфікації лікаря хірурга	
Бондарєв Р.В., Іванцок В.М., Бондарєва О.О.	60
Soft power культурного фронту: актуалізація візуального контенту	
Боярьська Л.В.	62
Науково-методичні підходи до вивчення впливу політичних ідеологій на науку	
Бусленко В.В.	66
Підготовка майбутніх медичних сестер до роботи з особами геронтологічного віку в умовах дистанційного навчання	
Буц О.Г.	69
Міжнародно-правова відповідальність держави за дії державних органів у мирний час та в умовах воєнного стану: важливий аспект тематики робочих програм навчальних дисциплін при підготовці закладами вищої освіти фахівців у сфері дипломатії та державного управління	
Важна К.А.	71
Чинники національної ідентифікації студентської молоді у сучасних реаліях	
Вайдич Т.В.	75
Окремі питання залучення практичних працівників до освітнього процесу поліцейських	
Вакулик О.А., Лучко О.А.	77
Підвищення кваліфікації – є складовою професійного розвитку працівника	
Валевська Л.О., Соколовська О.Г.	79
Євроінтеграційний вектор впровадження коучингових технологій в процес підготовки конкурентоздатних фахівців	
Варіна Г.Б.	81
Розв’язування прикладних задач з математики у формі інтерактивної вправи «Ажурна пилка» студентами галузі знань 22 охорона здоров’я	
Василенко І.О.	85

Особливості адаптації студентів до дистанційного навчання в умовах війни Васильєва Г.Ю.	87
Методологічний інструментарій соціології права Вереша Р.В.	91
Політологічна освіта в умовах війни та глобальних викликів XXI ст. Внучко С.М.	95
Значущість країнознавчих знань у професійній культурі перекладача Гаврилова І.М.	98
Фахова підготовка видавців в умовах війни: виклики часу Ганжуров Ю.С.	100
Трансформація медіаландшафту України та журналістської освіти в умовах війни Гондюл О.Д.	103
Питання на часі: викладання історії України у закладах вищої освіти Горбань Т.Ю.	106
ООН та освіта у сфері прав людини Горелкіна К.Г.	109
Колабораціонізм та освітня діяльність на тимчасово окупованих територіях України Горпинюк О.П.	112
Сучасні тенденції інноваційного розвитку транспортного комплексу України в умовах євроінтеграції Гречан А.П.	115
Soft skills для професії психолог Гузенко В.А.	118
До питання про шляхи отримання освіти в умовах воєнного стану Давидова І.В.	120
Актуальні напрями педагогічних досліджень в реаліях глобальних викликів XXI століття: філософське осмислення проблем Даньків А.К., Штоллцел Ю.Ю.	123
Сучасна вища освіта в фізичній культурі та спорті Дармофал Е.А., Губа А.В.	125
Мовна свідомість і мовна практика українців у контексті війни Демиденко Г.Г.	128

Формування програмних результатів навчання та Soft skills при вивченні освітньої компоненти «Професійно-етичні основи роботи психолога» Джежик О.В.	131
Scientific research methods in psychology Dzevulska I.V., Sinitskaya A.M., Tytarenko V.M.	135
Роль викладача у формуванні Soft skills у студентів медичних закладів вищої освіти Димар Н.М.	139
Psychosemantic diagnostics of professional consciousness of a manager Drobot O.V.	142
Формування професійних компетентностей та розвиток особистості студентів спеціальності «Соціальна робота» Дубініна Я.П.	145
Реформування системи надання адміністративних послуг органами влади Дяченко В.В.	150
Manifestation of the national culture independence in learning a foreign language by students of higher education institutions of Ukraine Yefimova O.M., Zhytska S.A.	154
Developing 'Soft skills' while studying foreign languages in higher military educational institutions Zhytska S.A., Yefimova O.M.	157
Формування сучасного глобального світогляду фахівців в умовах глобальних викликів XXI століття Жук О.О.	160
Використання електронного підпису для забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного стану Журило С.С.	163
Робота наукових гуртків під час воєнного стану Забуга Ю.Ю.	166
Про особливості формування професійного світогляду юриста в сучасних умовах Завальна Ж.В.	169
Оцінювання якості освіти випускників вищих військових навчальних закладів за підсумками їх службової діяльності Зіборєва О.Б., Яшкін В.В.	172

Накладення арешту на активи під час розслідування злочинів РФ: навчально-методичні та організаційно-правові аспекти Іваницький С.О.	175
Аналіз діяльності українського бізнесу в умовах війни Іванов М.В.	177
Результати клінічної апробації нового локального методу лікування в комплексній терапії запальних захворювань пародонту Івченко Н.А., Давіденко О.М.	180
Технічне регулювання в Україні Калашник О. В.	185
Державна політика у сфері юридичної освіти: проблеми, перспективи та міжнародний досвід Карпенко Р.В.	187
Окремі питання військового обліку жінок в умовах воєнного стану Кисилова К.В.	190
Університетська освіта та професійна підготовка у сфері системи конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: принципи, зміст та методи Ковальчук С.О.	193
Текст – дискурс: корелятивні зв'язки Козак С.В.	197
Прийоми розвитку соціального інтелекту у студентів-перекладачів Козяревич-Зозуля Л.В.	201
Про деякі проблеми, що мають місце у науково-педагогічній діяльності України у військовий час Колб О.Г.	204
Набуття і розвиток професійної компетентності в світі BANI і TUNA Колос І.В.	208
Паралаксне бачення освіти в умовах війни Колотило В.В.	211
Правові засади розвитку екологічної освіти в Україні Кондратюк Т.М.	213
Розвиток “soft skills” у здобувачів вищої освіти у контексті навчання фахової іноземної мови Конопляник Л.М.	214

Особливості проведення лабораторних робіт в умовах дистанційного навчання Коробко А.І.	219
Характеристика правового забезпечення бюджетного процесу як провідної складової фінансової безпеки Коробцова Д.В.	221
Ефективність і доцільність практичних завдань з психологічних дисциплін у дистанційному навчанні Костик Л.Б.	224
Дидактична адаптація студентів у парадигмі вищої освіти: теоретичний аналіз Костюшко Г.О.	228
Фахове самовдосконалення викладачів в системі вищої освіти в умовах збройного конфлікту Кравцова З.С.	232
Molecular genetic predictors in aging mechanisms Kuzmenko I.A.	236
Комунікативна культура як одна із основних складових іміджу сучасного керівника закладу освіти Кутова С.О.	238
Юридичні інновації: досвід впровадження у освітньому процесі Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка Кучук А.М.	241
Типи росіянізації: причини і наслідки Лавер О.В.	244
Особливості безпеки у кіберпросторі в умовах воєнного стану Лещенко А.В.	249
Навчання вищої математики в умовах дистанційного навчання Лиходєєва Г.В.	252
Інтерактивне навчання курсантів під час дослідження історії українського правопису Логвіненко Н.М.	253
Права здобувачів вищої освіти під час дистанційного навчання в контексті пандемії COVID-19 Лотиш Т.В.	258

Raising students' awareness of the linguist's ethical responsibilities as a response to the challenges of teaching the course of Cognitive linguistics during the wartime	
Lunyova T.V.	261
'Paradoxes' of critical thinking	
Lyashenko D.M.	264
Розвиток критичного мислення у здобувачів вищої освіти як основної складової освітнього портфоліо	
Магас Л.М.	269
Вектори розвитку професійних якостей педагогів, які допоможуть адаптуватись в умовах світу ВАНІ	
Марейчева О.В.	272
Основні завдання та функції органів Національної поліції під час забезпечення публічної безпеки та порядку в умовах воєнного стану	
Мартиненко Д.Б.	274
Війна України/війни пам'яті та викладання історії України	
Мартинова І.С.	279
Освітнє середовище закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання як передумова формування Soft skills майбутніх правоохоронців	
Марченко О.Г.	283
Ініціативи щодо оптимізації освітнього процесу закладів вищої освіти	
Михайленко М.Г.	287
Бренд науковця: вимога часу	
Михайліченко Т.О.	290
Бізнес-освіта магістрів-аграріїв в умовах євроінтеграції: митний аспект	
Мороз С.Е.	293
Посилення ролі викладання історії українського мистецтва в закладах вищої освіти в умовах війни	
Мосендз О.О.	297
Practical aspects of military terminology in contemporary educational framework	
Navrotska I.M.	300
Самоактуалізація особистості в періоди кризових ситуацій	
Нежинська О.О.	303

Кібергігієна – безпечний інформаційний простір науково-педагогічного працівника Нікітенко А.О.	309
Організація навчальної діяльності студентів із медичної і біологічної фізики засобами задач в умовах глобальних викликів сучасності Новікова І.М.	310
Інтерація викладач – студент під час навчання у ЗВО прифронтового міста Олексенко О.А.	315
Проблеми групової динаміки та комунікації студентів в умовах дистанційного навчання в Україні Олещенко Л.М.	319
Сучасна правнича освіта в Україні: проблеми та перспективи Орлова О.О.	322
Роль конкуренції у розвитку сучасного підприємництва Перцович Т.О.	325
Медіаосвіта як засіб профілактики інтернет-залежності в середовищі здобувачів вищої освіти Петровська К.В.	330
Характерні особливості гібридної війни Підгірна В.Н.	334
Soft skills як найважливіший компонент професіоналізму Плахотнік О.О.	337
Challenges of third-level education in Ukraine: perspective of Taras Shevchenko National University of Kyiv Ровогознуук R. V.	339
Моральна складова в особистісному й професійному розвитку студентської молоді Подольян Г.П.	342
Досвід викладання студентам магістратури навчальної дисципліни «Правові проблеми еколого-правової культури і освіти» Позняк Е.В.	344
Використання моделі змішаного навчання у системі вищої освіти Полонка І.А.	348
Діджиталізація освітнього процесу на прикладі медичного освітнього закладу Приступа Б.В., Рожковський Я.В.	351

Інтенсифікація іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах дистанційного навчання Пришупа Ю.Ю.	355
Мобільність закладу вищої освіти як фактор підвищення його конкурентоспроможності в європейському освітньому просторі Проніков О.К.	358
Методичні аспекти підготовки магістрів з фізичної терапії в закладах вищої освіти Пустовойт Б.А.	362
Освітньо-правові аспекти протидії інформаційним загрозам в Україні Радзієвська О.Г.	365
Особливості змішаної форми навчання в умовах сучасного освітнього середовища Радченко М.І.	368
Importance of developing soft skills for lifelong success Rembach O.O.	372
Проблеми формування soft skills в студентській спільноті Дем'яненко О.О., Репета Л.А.	375
Етична компонента як невід'ємна складова професійної підготовки фахівців Рихліцька О.Д.	377
Впровадження інтерактивних методів навчання при вивченні іноземної мови в процесі підготовки майбутніх фахівців Національної гвардії України Романюк В.Л.	379
Донозологічна діагностика здоров'я здобувачів освіти в умовах сьогодення Рубан Л.А., Гончаров О.Г.	382
Покращення відносин між здобувачем ступеня PhD та науковим керівником як чинник якості української аспірантури Румянцева О.А.	385
Деякі тенденції розвитку андрагогічної компетентності педагогів в системі післядипломної педагогічної освіти Самко А.М.	389
Формування у студентів навичок креативного мислення при вивченні ними порівняльного правознавства Сапарова А.О.	393

Стратегічні напрями розвитку Національного медичного університету імені О.О. Богомольця	
Саханда І.В.	396
Деякі міркування щодо освіти, кібергігієни та прав людини у XXI столітті	
Селезньова О.М.	398
Особливості навчального процесу в закладах вищої медичної освіти в умовах надзвичайних станів	
Середа П.І., Ємельянова О.І.	402
Prosodic parameters of speech	
Syvokin H., Kartel T.	405
The role of CAT-tools in future translator training	
Sydorenko Yu.I.	408
Дистанційна освіта у підготовці фахівця-логопеда під час складних суспільно-політичних обставин	
Січкачук Н.Д.	410
Відомча освіта в Україні в умовах євроінтеграційних процесів	
Славна О.В.	415
IT-індустрія під час воєнного стану в Україні	
Сліпченко В.Г.	417
Суть оцінювання – як складової освітньої системи	
Слободяник Г.Я.	420
Особливості риторики російсько-української війни	
Смола Л.Є.	424
Застосування сучасних інформаційних технологій як мотиваційний елемент в підготовці конкурентоспроможних фахівців	
Сокульська Н.Б.	427
Аспекти допиту потерпілих у кримінальних провадженнях за фактами вчинення крадіжок неповнолітніми	
Сорока І.В.	430
Роль економічної освіти та культури в управлінні персоналом транспортної галузі	
Спіцина А.Є.	432
Сучасні принципи організації медичної освіти, заснованої на компетентності	
Степанова Г.М.	437

Онлайн-освіта: перешкоди в умовах воєнного стану Столяренко О.М.	440
Особливості психологічної та педагогічної адаптації здобувачів вищої освіти до освітнього процесу під час воєнного стану Ступеньков С.О.	443
Usage of technical devices in the educational process Suima I.P.	446
Досвід використання інтерактивного навчального контенту з використанням платформи H5P в курсі медичної мікробіології Тарасов Є.В.	449
Перспективи якості надання освітніх послуг ЗВО Теретьєва Н.О.	452
Компліментарні висловлювання як засіб уникнення конфлікту в освітньому середовищі Ткач О.В.	454
Навчання студентів компаративному правовому світогляду для формування досвіду невизначеності концептуальних світів Ткаченко О.В.	458
Цифрові компетентності працівників вищих навчальних закладів в умовах цифровізації Токарева В.О.	461
Система принципів навчання у сучасному закладі вищої освіти Толмачова І.М.	465
Причини та наслідки «непримиримої війни» в ґрунтознавстві Топольний Ф.П.	467
Універсальні навички як перевага у побудові кар'єри у світі BANİ Торяник Ж.І.	472
Особливості моделі формування толерантності майбутніх офіцерів Національної гвардії України у закладах вищої освіти Тробиук Н.Ю.	475
Специфіка особистісно-професійного буття науково-педагогічних працівників крізь призму екзистенціалізму в умовах воєнного стану Федюк В.В.	478
Парадигма вищої юридичної освіти в Україні в інформаційній сфері в умовах глобальних викликів ХХІ століття Фурашев В.М.	482

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств в умовах глобалізації міжнародної економіки Фурса В.А.	486
Розвиток здатності критичного мислення, або знов про методи і форми підготовки здобувачів вищої освіти Ханжи В.Б.	489
Кейс-метод у процесі професійної підготовки майбутніх юристів Чернік С.Д.	493
До питання інтеграції дисциплін у професійній підготовці майбутніх пілотів цивільної авіації Чорноглазова Г.В.	497
Сучасні тенденції трансформаційних змін в освітній галузі України Чубрей О.С.	501
Окремі правові та процесуальні аспекти процедури обміну обвинувачених або засуджених військовополонених Чугасвська А.В.	504
До поняття міжособистісного гендерного конфлікту Шевченко З.В.	508
Освіта – це зброя, якою можна досягти миру Шепель О.С.	510
Актуальні напрями педагогічних досліджень в реаліях глобальних викликів ХХІ століття: філософське осмислення проблем Штолцел Ю.Ю., Даньків А.К.	514
Особливості формування soft skills у студентів-філологів Щербакова Н.В.	517
Comprehension and development of soft skills Yurko N.A.	519
Проблеми криміналізації колабораціонізму в Україні Юрко С.С.	523
Антропоцентричний характер медичних епонімів Яремко А.С.	527
Концепт самості в суб'єкт – суб'єктних освітніх відносинах Яценко В.А.	530

РЕЗУЛЬТАТИ КЛІНІЧНОЇ АПРОБАЦІЇ НОВОГО ЛОКАЛЬНОГО МЕТОДУ ЛІКУВАННЯ В КОМПЛЕКСНІЙ ТЕРАПІЇ ЗАПАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ПАРОДОНТУ

Івченко Н.А.

*кандидат медичних наук,
доцент кафедри терапевтичної стоматології
Одеський національний медичний університет*

Давіденко О.М.

*кандидат медичних наук,
доцент кафедри терапевтичної стоматології
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Запальні захворювання пародонту є найбільш розповсюдженими серед стоматологічних захворювань. На сьогоднішня найбільш складною проблемою в стоматології залишається лікування і профілактика запальних захворювань пародонта. Хронічний, рецидивуючий перебіг генералізованого пародонтиту супроводжується інтоксикацією, розвитком тяжких ускладнень, тому важливо вже на початковому етапі захворювання запобігти розвитку запалення і не допустити деструкції тканин пародонту.

Основною причиною розвитку запалення в тканинах пародонту є зубний наліт з присутніми в ньому мікроорганізмами і продуктами їх життєдіяльності, які викликають місцеве запалення [1; 2]. У практичній стоматології застосовують антибактеріальні засоби, до яких часто виникає резистентність багатьох штамів мікроорганізмів, дисбактеріоз ротової порожнини, що значно погіршує ефект лікування. Тому розробка нових лікувально-профілактичних засобів місцевого застосування на основі біологічно активних речовин природного походження з антимікробними, протизапальними, знеболюючими властивостями та вивчення можливостей їх використання в лікуванні запальних захворювань пародонта є актуальним напрямом досліджень.

На теперішній час доведено, що лікування запальних захворювань пародонту повинно носити комплексний характер. У зв'язку з цим, вважаємо перспективним місцеве сполучне застосування розробленого нами засобу для догляду за порожниною рота гелю «Апіор» на основі апіпродуктів та інших біологічно-активних речовин та магнітотерапії обертовим пульсуючим низькочастотним електромагнітним полем, яке впливаючи на основні ланки етіопатогенетичного ланцюгу

захворювання, сприятиме підвищенню ефективності лікування запальних захворювань пародонта.

Мета дослідження – оцінка клінічної ефективності місцевого сполучного застосування розробленого засобу для догляду за порожниною рота гелю «Апіор» і магнітотерапії низькочастотним електромагнітним полем при лікуванні запальних захворювань пародонта.

Проведені клініко-лабораторні і функціональні дослідження у 46 пацієнтів без виразної соматичної патології у віці від 18 до 35 років. У процесі обстежень у 22 пацієнтів було діагностовано хронічний генералізований катаральний гінгівіт (ХГКГ), у 24 пацієнтів хронічний генералізований пародонтит легкого ступеню (ХГП). В залежності від виду лікування всі пацієнти були розподілені на 2 групи: основну і контрольну. До контрольної групи увійшли 23 людини, у тому числі 11 пацієнтів з ХГКГ і 12 чоловік з ХГП. Пацієнтам даної групи було проведено: санація порожнини рота, професійна гігієна, місцево використовували гель «Камістад». В основну групу входили також 23 пацієнта, з яких 11 чоловік з ХГКГ і 12 – з ХГП. Пацієнтам основної групи, крім гігієнічних заходів в комплексному лікуванні застосовували місцево гель «Апіор» на основі біологічно-активних речовин з визначеними протизапальним, антиоксидантним, протимікробним ефектами [3] (Дозвіл на використання за призначенням згідно висновку Державної Санітарно-епідеміологічної служби МОЗ України № 05.03.02-04/32530 від 22.07.2015 р.) і магнітотерапію. Гель використовували у вигляді аплікацій експозицією 10–15 хвилин і відразу після цього проводили сеанс магнітотерапії обертовим пульсуючим низькочастотним електромагнітним полем, використовуючи апарат «Полюс-3» із величиною індукції 30 мТл, лікувальною частотою 12,5 Гц, протягом 10–15 хв. Процедури виконували упродовж 7–10 днів, щоденно.

Ефективність терапевтичних заходів оцінювали за даними клінічних, лабораторних і функціональних (ультразвукової доплерографії) методів досліджень.

Стоматологічне обстеження включало збір анамнезу і огляд порожнини рота. Для оцінки пародонтального статусу використовували індекс кровоточивості ясен за Muhlemann – SBI [4], індекс РМА (Парма), пародонтальний індекс (Рi) за Russel [5]. Гігієнічний стан порожнини рота визначали за спрощеним індексом по Greene-Vermillion [5].

Зміни показників кровотоку в тканинах ясен досліджували за допомогою ультразвукової доплерографії на ультразвуковому комп'ютеризованому приладі «Мінімакс-Допплер-К» фірми «СП Мінімакс» [6], який дозволяє вивчати кровоток як у великих кровоносних судинах

(артеріальних і венозних 1–7 мм) так і в мікросудинах (діаметром менш 1 мм). Метод засновується на ефекті змін частоти відображеного сигналу, що рухається величиною, пропорційною швидкості руху відображувача. Наявність відображеного сигналу свідчить про кровоток у зоні ультразвукової локації. Кількісний аналіз доплерівських кривих заснований на оцінці максимальної величини швидкості кровотоку у систолу, величини діастолічної швидкості кровотоку [7].

Аналіз результатів клінічного стану тканин ясен у пацієнтів з ХГКГ в основній групі після проведеного місцевого застосування гелю «Апіор» і магнітотерапії у всіх пацієнтів виявив відсутність клінічних симптомів запалення, що підтверджували показники клінічних індексів ОНІ-S, РМА і SBI, які знижувалися на 48%, 75,7% і 75,5% відповідно і досягали значень здорового пародонту. Через 6 місяців після лікування показники клінічних індексів залишалися на тому ж рівні (Табл. 1).

При обстеженні пацієнтів контрольної групи з ХГКГ після закінчення курсу лікування індекси ОНІ-S, РМА і SBI знизилися у середньому на 45,4%, 59,2% і 39% відповідно від ісходних показників, але не досягали значень в основній групі. Через 6 місяців після закінчення лікування у контрольній групі спостерігалось погіршення стану пародонту: індекси РМА та кровоточивості підвищувалися на 34,6% і 39,5% відповідно у порівнянні з даними після лікування. У 6% випадків виявлено загострення запалення в пародонті.

Таким чином, у пацієнтів основної групи як після проведеного лікування, так і у віддалений термін, спостереження мали місце стійка позитивна динаміка клінічного стану у порівнянні з пацієнтами контрольної групи, де проводилася традиційна терапія з місцевим використанням гелю «Камістад».

У пацієнтів основної групи з ХГП легкого ступеню після проведення комплексного лікування з використанням місцевої терапії новим розробленим методом при клінічному обстеженні спостерігали значне зменшення ознак запалення в тканинах пародонту. Після лікування у пацієнтів повністю зникли клінічні симптоми запалення.

В контрольній групі з ХГП легкого ступеню після курсу лікування відсутні скарги та визначалася нормалізація клінічного стану пародонту: індекси ОНІ-S, Рі і SBI знизилися в середньому на 59–66% від ісходних значень, але не досягали значень в основній групі. Через 6 місяців в контрольній групі виявлялося підвищення індексів ОНІ-S та SBI на 86% і 61% відповідно у порівнянні з їх рівнем після лікування.

Таким чином, при катаральному гінгівіті і пародонтиті легкого ступеню проведення комплексного лікування з місцевим використанням гелю «Апіор» і магнітотерапії дозволяє купірувати клінічні прояви запалення у більшості пацієнтів, що клінічно супроводжується

нормалізацією стану тканин пародонту і підтверджується показниками клінічних індексів. Аналіз результатів лікування показав збереження отриманих результатів у пацієнтів основної групи через 6 місяців у порівнянні з пацієнтами контрольної групи, у яких проводилися гігієнічні заходи з використанням гелю «Камістад».

Аналіз цифрових даних ультразвукової доплерографії у пацієнтів до проведення лікування визначив відсутність ознак атеросклерозу судин порожнини рота, про що свідчило одночасне підвищення лінійної максимальної та об'ємної швидкостей кровообігу в тканинах пародонту, без вірогідної різниці між досліджуваними групами.

Нами була вивчена динаміка зміни кровопостачання порожнини рота після проведення однієї лікувальної процедури магнітотерапії на тлі аплікації гелю «Апіор». Зразу ж після закінчення лікувального заходу визначено вплив застосування обертового пульсуючого низькочастотного електромагнітного поля і гелю на основі прополісу, амарантової олії і інших біологічно активних речовин на досліджувані показники кровотоку тканин пародонту, на які традиційні методи терапії не впливали.

Під впливом магнітотерапії і апігелю відбувається підвищення об'ємної і лінійної швидкостей кровотоку, що, певно, пов'язано із спроможністю стимулювати мікроциркуляцію пародонту [6; 7]. При цьому вплив цей має зворотний характер. Після проведеного обстеження у 12 пацієнтів основної групи через 2 години після закінчення першої лікувальної процедури було встановлено повернення показників, які характеризують кровопостачання тканин пародонту до початкових значень.

Таким чином, визначено, що проведення однієї лікувальної процедури магнітотерапії у сполученні з гелем «Апіор» робить виразний вплив на кровопостачання тканин пародонта, але такі процедури необхідно повторювати для усунення запалення.

Динаміка змін кровопостачання тканин пародонта через 10 днів спостереження після закінчення лікування визначила у всіх пацієнтів основної групи нормалізацію показників, що характеризують мікроциркуляцію, тоді як у пацієнтів контрольної групи ці величини відрізнялися від нормальних. У всіх пацієнтів контрольної групи з ХГП легкого ступеню після закінчення лікування зберігалися знижені показники лінійної та об'ємної швидкостей кровотоку. Так, об'ємна і максимальна лінійна систолічна швидкість кровотоку після проведеного лікування магнітотерапією і апігелем складала у хворих з ХГП легкого ступеню в середньому $0,184 \pm 0,001$ мм/хв і $2,638 \pm 0,134$ мм/хв відповідно у порівнянні з показниками $0,016 \pm 0,001$ мм/хв і $2,208 \pm 0,122$ мм/хв у пацієнтів контрольної групи.

При цьому динаміка індексів пульсації (Pi) і резистентності (Ri) залишалася в межах норми, як при здоровому пародонті, що можна пов'язати із зберіганням компенсаторно-приспосовувальних механізмів регуляції тканинного кровотоку за рахунок артеріоло-веноулярних анастомозів. Сполучне місцеве застосування аплікацій гелю «Апіор» і магнітотерапії виявляє виразний вплив на один із головних механізмів реалізації терапевтичного ефекту – відновлення мікроциркуляторного руслу, що є визначальним при запальних та дистрофічних патологічних процесах.

Застосування нового місцевого методу сполучного використання аплікацій розробленого гелю «Апіор» і обертового пульсуючого низькочастотного електромагнітного поля в комплексному лікуванні початкових запальних захворювань пародонту купірує запальні прояви в тканинах пародонту, що при об'єктивному обстеженні супроводжується нормалізацією їх стану та підтверджується показниками пародонтальних індексів після курсу лікування і у віддалений термін.

Включення нової місцевої процедури у схему лікування хворих на ХГКГ та ХГП легкого ступеню призводить до швидкої нормалізації знижених показників кровотоку тканин пародонту про що свідчить підвищення об'ємної і лінійної систолічної швидкостей кровотоку.

Під впливом розробленого місцевого заходу при запальних захворюваннях пародонту створюються оптимальні умови для усунення порушень мікробіоценозу ясеневі борозни, для відновлення структурно-функціонального стану пародонта, що обумовлює перспективу його застосування при стоматологічній патології.

Література:

1. Грудянов А.И. Соотношение патогенных представителей микробиоценоза пародонтальных карманов при разной степени тяжести пародонтита. *Акта натура* 2021. № 2. С. 101–104.
2. Левицкий А.П. Физиологическая микробная система полости рта. *Вісник стоматології* 2011. № 1. С. 6–11.
3. Борисенко А.Г. Эффективность некоторых клинических индексов в определении состояния пародонта. *Стоматология*. 2021. № 2. С. 20–28.
4. Головкин Н.В. Оцінка стану гігієни порожнини рота і тканин пародонта в пацієнтів із хронічним гінгівітом на тлі лікування незнімного технікою. *Український стоматологічний альманах*. 2020. № 1. С. 8–10.
6. Козлов В.А. Ультразвуковая доплерография в оценке состояния гемодинамики в тканях шеи, лица и полости рта в норме и при

некоторых патологических состояниях. *Патологическая физиология и экспериментальная терапия*. 2019. № 6. С. 32–36.

7. Шунтикова Е.В. Изменение микроциркуляторного русла десны в норме и при пародонтите. *Клиническая имплантология и стоматология*. 2021. № 3. С. 54–58.

ТЕХНІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Калашник О. В.

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва і права
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава, Україна*

Глобалізація світового господарства, поширення концепції вільної торгівлі (часткове або повне звільнення від сплати мит та подолання нетарифних бар'єрів), розвиток економік держав, розширення експорту, забезпечення високої якості продукції, робіт, послуг, ефективне правове регулювання відносин у міжнародній торгівлі зумовили створення системи технічного регулювання (ТР), яка сприяє подоланню бар'єрів у міжнародній торгівлі між країнами та уніфікацію вимог та норм щодо продукції [1].

Стан системи ТР свідчить про рівень технологічного прогресу усієї країни, технічну спроможність, пізнаваність та репутацію виробників товарів, рівень якості, безпечності, а отже і конкурентоспроможності продукції тощо [1]. Одним із основних завдань інтеграції України до ЄС є реформування системи ТР та гармонізації національних нормативних документів із міжнародними та європейськими. Це дасть змогу українським виробникам поліпшити якість своєї продукції згідно із міжнародними вимогами, забезпечити модернізацію свого виробництва, полегшити доступ до міжнародних ринків [2]. Наразі Україна перебуває на стадії формування сучасної системи ТР, серед її завдань можна зазначити: забезпечення національної безпеки; посилення інституційної спроможності національних органів акредитації та стандартизації, із оцінювання відповідності та ринкового нагляду; реалізацію проєктів міжнародної та європейської технічної допомоги; визнання системи технічного регулювання України на міжнародному рівні; упередження дій, що вводять в оману споживачів; підтримка добросовісної конкуренції; охорона здоров'я та життя людей,